Hutbe

29

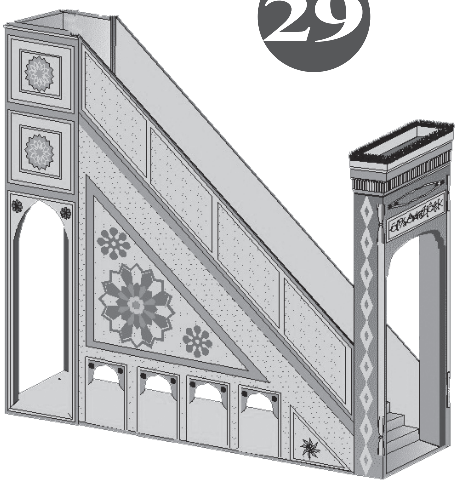

İBADETLERDE DEVAMLILIK

وَٱعۡبُدۡ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأۡتِيَكَ ٱلۡيَقِينُ ٩٩

Değerli Müminler!

İbadet, Allah'a karşı sevgi, saygı ve bağlılığımızı gösteren duygu, düşünce ve davranış biçimlerini ifade etmektedir. Böyle bir ibadet yalnızca Allah için yapılır. Bu dünyaya gelmekten maksat yalnız yiyip-içmek ve geçici zevkleri tatmak değildir. Bu dünyaya gelişimizin asıl gayesi Allah'ı bilmek ve O'na ibadet etmektir. Nitekim Yüce Allah, ***"Ben, cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım"*** (ez-Zâriyât, 51/56) buyurarak insanın bu dünyadaki asıl görevinin Allah'ı tanımak ve O'nun razı olduğu bir hayatı yaşamak olduğunu vurgulamaktadır.

Bizler Yüce Allah'ın sayısız nimetlerine karşı şükrümüzü ifade etmek için ibadet ederiz. Zira insan olarak bize yapılan bir iyiliğe karşı teşekkür etme ihtiyacı duyarız. Yüce Allah, insana verilen bu nimetlerin bir kısmını hatırlatarak şöyle buyuruyor: ***"Allah, gökleri ve yeri yaratan, gökten yağmur indiren ve onunla size rızık olarak türlü meyveler çıkaran, emri gereğince denizde yüzmek üzere gemileri emrinize veren, nehirleri de hizmetinize sunandır."*** (İbrahim, 14/32) Bütün bu nimetlerden yararlanan insanın her an şükretmesi gerekir. Çünkü bizim bu dünyadaki asıl amacımız Allah'a ve O'nun rızasına kavuşmaktır.

Kıymetli Müminler!

Sevgili Peygamberimiz de, Allah'ın sayısız nimetleri karşısında, O'na teşekkür etme ihtiyacı duyarak geceleri kalkıp namaz kılmış ve ibadet etmiştir. Hz. Ayşe, Peygamberimizin ayakları şişinceye kadar ibadet ettiğini anlatıyor. Ben kendisine: *"Ey Allah'ın Rasulü! Geçmiş ve gelecekte işlenmesi muhtemel bulunan günahlarınızı Yüce Allah bağışladığı halde niçin bu kadar yoruluyorsunuz? Dediğimde Peygamberimiz: Ey Ayşe, Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?"* buyurmuştur (Buhârî).

Aziz Müminler!

Dinimize göre, ibadet ve kulluk, sadece namaz, oruç, hac ve zekâttan ibaret değildir. Allah'a kulluk ve O'na yakınlaşma niyetiyle yaptığımız veya terk ettiğimiz her davranış, ibadet kapsamına girer. İbadetler, imanımızın ve ahlakımızın olgunlaşmasını sağlar. Gönüllerimize Allah sevgisini ve saygısını yerleştirir, aklımızı, kalbimizi ve ruhumuzu kötülüklerden korur. Bizleri özgürleştirir ve dünya ve âhirette huzur ve mutluluğa kavuşturur.

Değerli Mü'minler!

Yüce Allah, genel anlamda ibadetleri belli zaman ve mekânlara has kılmamış; aksine insanları mükellef olma çağından başlayıp ölünceye kadar ibadet etmekle sorumlu tutmuştur. Kur'an-ı Kerim'de bu husus şöyle ifade edilmektedir: ***"Sana yakin (ölüm) gelinceye kadar Rabbine ibadet et."*** (el-Hicr, 15/99) Ayrıca Sevgili Peygamberimizin (s.a.s.) şu hadisini hiçbir zaman hatırdan çıkarmamalıyız. *"Bir gün Rasulüllah Efendimize: Ey Allah'ın Rasulü, hangi ibadet Allah katında daha sevimli ve makbuldür? Diye soruldu." O da "Az olsa bile, sürekli olanıdır."* (Tecrid-i Sarih) buyurdu. Bizler de hayatımızı daima Allah'a saygı ve itaat kuralları çerçevesinde sürdürerek her halimizle kulluğumuzu göstermeliyiz.

Хутбе 29

ПОСТОЯНСТВО В ИБАДЕТИТЕ

وَٱعۡبُدۡ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأۡتِيَكَ ٱلۡيَقِينُ ٩٩

Скъпи вярващи!

Ибадетът е изразяване на обичта, уважението и привързаността към Аллах. Той се прави единствено заради Аллах. Целта ни в този живот не е само да ядем, да пием и се веселим. Целта на съществуването на човека е да опознае своя Създател и да Му служи. В Корана Аллах повелява: ***„Сътворих Аз джиновете и хората единствено, за да Ми служат."*** (ез-Зарият, 51: 56)

Ние извършваме ибадет, за да изразим благодарност за многобройните блага, които Аллах ни е дал. Като човеци изпитваме потребност да благодарим пред толкова много блага, сътворени за нас. Всевишният Аллах ни напомня някои от тях и повелява: ***„Аллах е, Който сътвори небесата и земята, и изсипа вода от небето, и извади с нея от плодовете препитание за вас, и подчини за вас корабите да плават по морето според Неговата повеля, и подчини за вас реките."*** (Ибрахим, 14: 32)

Човекът, който ползва тези блага, всеки миг трябва да бъде благодарен. Защото истинската ни цел на този свят е да сме близо до Аллах и да спечелим Неговата обич.

Скъпи вярващи!

И Пейгамбера Мухаммед (с.а.с.), за да благодари на Аллах, ставал през нощта да кланя намаз и да се моли. Хазрети Айше разказва, че той кланял намаз, докато му се подуят краката. Веднъж му казва: *„О, Пратенико на Аллах! Знаете, че Аллах ви опрости всички предишни и бъдещи грехове, защо тогава се изморявате така?" Тогава Расулюллах (с.а.с.) отговорил: „О, Айше! Да не бъда ли един благодарен на Аллах раб."* (Бухари)

Скъпи мюсюлмани!

Според религията ни, ибадетът не е само намаз, оруч, хадж и зекят. Всяко действие, извършвано със съзнанието, че се върши в името на Аллах е ибадет. И обратното, всяко действие, от което се отказваме в името на Аллах, е ибадет. Чрез тях се постига зрелост на вярата и морала на човека. Те поставят в душата ни обичта и уважението към Аллах, пазят ума, сърцето и душата от злините, които биха ги „настигнали". Освобождават ни, гарантират ни щастие на този и в отвъдния свят.

Азиз джемаат!

Всевишният Аллах задължил хората да извършват ибадет през целия си живот. В Корана е повелено: ***„И служи на своя Господар, докато не дойде при теб неизбежното!"*** (ел-Хиджр, 15: 99) Освен това никога не трябва да забравяме този хадис на Хазрети Мухаммед: *„Веднъж той бил запитан: „О, Пратенико на Аллах! Кой ибадет е най-обичан при Аллах?" Той отговори: „Този, който се върши постоянно, дори да е малко."* (Теджрид-и Сарих)

И ние през целия си живот трябва да изразяваме привързаността и подчинението си към Аллах, чрез което да покажем, че Му служим с всичките ни постъпки и дела.

Hutbe

30

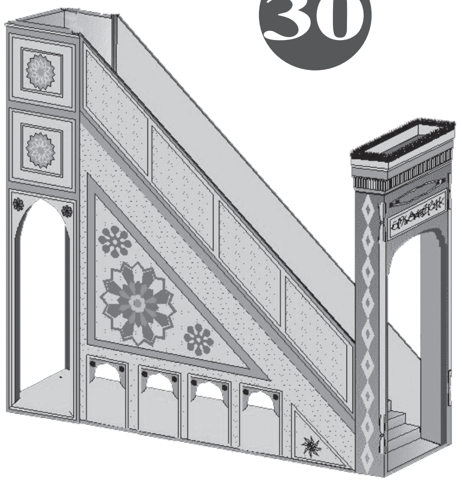

ARŞIN GÖLGESİNDE-Kİ GENÇLİK

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾

Aziz Kardeşlerim!

Okuduğum ayet-i kerimede Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor: ***"Ey Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle."*** (el-Furkân, 25/74)

Okuduğum hadis-i şerifte ise Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyuruyor: *"İnsanoğluna beş şeyden hesap sorulmadıkça kıyamet günü hiçbir tarafa hareket etmeyecektir: Ömrünü nerede ve nasıl tükettiğinden, gençliğini nerde yıprattığından, malını nerden kazanıp nerde harcadığından öğrendiği bilgilerle yaşayıp yaşamadığından."* (Tirmizî)

Kardeşlerim!

Efendimiz (s.a.s.), hicretle Medine'yi yurt edinince ilk iş olarak inşa ettiği mescidin bir bölümünü eğitim ve öğretim için tahsis etmiştir. Allah Rasûlü, İslâm akademisi diye nitelenebilecek bu Suffe mektebinde nice ilim sahibi gençler yetiştirmiştir. Gün gelmiş bu gençlerden Hazreti Ali'yi Yemen kadılığı, Muaz b. Cebel'i Yemen valiliği, Zeyd b. Sâbit'i vahiy katipliği, Üsâme'yi ordu komutanlığı gibi stratejik görevlere getirmiştir. O, bu uygulamalarıyla "size güvenim sonsuzdur" mesajını vermiştir.

Sevgili Gençler!

Bu kudsi mekânlardan aldığınız ruh ve ilhamla, iman ve cesaretle Yüce Mevlâ'nın; ***"Onlar Rablerine inanmış birkaç genç yiğitti. Biz de onların hidayetlerini artırmıştık."*** (el-Kehf, 18/13) methine mazhar olan, bugünün ashâb-ı kehfi, ilim ve irfanıyla ashâb-ı suffası siz olacaksınız. İslam dünyasında akan gözyaşına mendil, açılan yaralara merhem olacak, ümmet-i Muhammed'in yüzünü siz güldüreceksiniz.

Siz gözünü kıskançlık bürüyen, nefretine yenik düşen ve hiç düşünmeden kardeşini öldüren Kabil değil, ***"Sen beni öldürmek için bana elini uzatsan da ben seni öldürmek için sana elimi uzatacak değilim."*** (Mâide, 5/28) diyen Habil olacak, en büyük cihadın kişinin kendi nefsiyle mücadelesi olduğunu yaşayarak ortaya koyacaksınız.

Siz İsmail olacaksınız. Canını tereddütsüz Allah yoluna kurban edecek kadar gözü pek ve teslimiyetli; ***"Babacığım emrolunduğun şeyi yap."*** diyecek kadar anne-babaya itaatkar ve hürmetli; ***"şüphesiz beni sabredenlerden bulacaksın."*** (es-Saffât, 37/102) duruşuyla azimli ve kararlı bir kul olacaksınız.

Siz Yusuf olacaksınız. Dünyanın bütün gayr-i meşru arzuları önünüzde arz-ı endam etse dönüp bakmayan, ***"ben Allah'a sığınırım"*** (Yusuf, 12/23) diyerek edep ve iffetine sahip çıkan olacaksınız.

Siz mabeddeki Meryem olacaksınız. Musibet ve imtihanın en ağırından geçse de iman ve sadakatinden geçmeyen, Allah'a itimadı sarsılmayanonurlu gençler olacaksınız.

Düşmanlıkları dostluk ve kardeşliğe, kin ve nefretleri merhamet ve muhabbete, ayrılık ve tefrikaları birlik ve beraberliğe dönüştüren siz olacaksınız. Siz anne-babasının amel defterini kıyamete dek kapatmayan, arkalarından hayır dualarla yâd ettiren salih evlatlar olacaksınız.

Unutmayın ki siz, alem-i İslam'ın ümidisiniz. Sevinip mutlu olun ki siz, *"Rabbine ibadetle yetişen gençler kıyamette Allah'ın arşı altında gölgelenecekler."* (Buhârî) buyuran Nebinin müjdesisiniz.

Lütfen başınızı kaldırıp karşınızda duran mihraba bakar mısınız? Mihrabın bugün yüzü gülüyor siz önünde kıyam duracaksınız diye. Kubbenin göğsünde güller açıyor siz altında secdeye varacaksınız diye. Minber, kürsi sizinle buluştuğu için sevinç içinde. Cami bugün bayram ediyor sizinle. Cuma namazında yüzünü güldürdüğünüz bu mabed kapısını açmış her daim sizi beklemekte.

Değerli Büyükler!

Tıpkı sevgili peygamberimiz gibi biz de gençlerimize muhabbet ve güvenimizi göstermekten çekinmeyelim. Her bir delikanlımızın ve genç kızımızın Allah'a lâyık kul, Rasûlüllaha lâyık ümmet, ebeveyne hayırlı evlât, kendini İslâm'a ve insanlığa hizmete adamış, iman denizinin büyük dalgalarında kaybolan ve var olan, büyük davalara gönül verip, ulvî sevdalarla sevdalanan gençler olmaları için dua edelim.

Хутбе 30

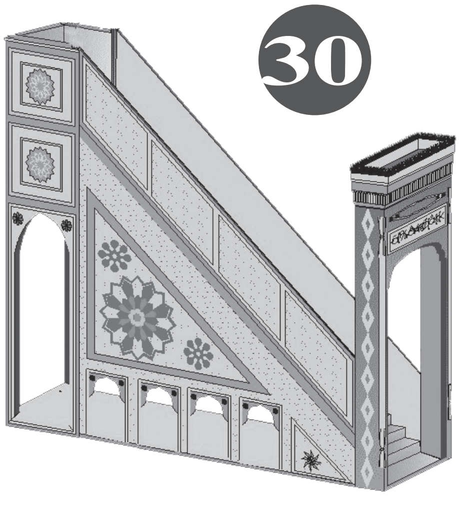

СЪВЕТИ КЪМ МЛАДЕЖТА

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ
إِمَامًا ﴿٧٤﴾

Уважаеми братя!

Всевишният Аллах повелява: ***„И които казват: „Господарю наш, дари ни със съпруги и потомци – радост за очите ни! И ни стори водители на богобоязливите!”*** (ел-Фуркан, 25: 74) А Хазрети Мухаммед (с.а.с.) казва: *„Преди човекът да бъде разпитан за пет неща съдният ден няма да приключи: Как и къде е прекарал живота си, как е изживял младежките си години, как и по какви пътища е спечелил богатството си, приложил ли е в живота си наученото знание?”* (Тирмизи)

Скъпи братя!

След преселението в Медина, Пейгамбера (с.а.с.) наредил една част от построената джамия да бъде отредена за училище, което спокойно може да се нарече ислямска академия. Там той лично обучавал младежите. Имало време, когато възпитаниците от школата заемали важни постове. Хз. Али бил кадия, а Муаз ибн Джебел – валия на Йемен. Зейд ибн Сабит – писар на откровението (Корана), Усаме станал командир на войската. Тези младежи заемали все такива стратегически постове. С това Пейгамбера (с.а.с.) им давал посланието „вярвам ви безкрайно”.

Скъпи младежи!

Вие ще бъдете днешните „асхаб-и суффе” и „асхаб-и кехф”, за които в Корана се казва: ***„Разказваме ти Ние (о, Мухаммед) вестта за тях с истината. Бяха младежи, вярващи в своя Господар, и още повече ги напътихме.”*** (ел-Кехф, 18: 13)

Вие сте бъдещето на това общество!

Вие няма да бъдете като Кабил, а ще казвате: ***„Протегнеш ли към мен ръка да ме убиеш, аз не ще протегна своята ръка към теб да те убия. Боя се от Аллах, Господаря на световете.”*** (ел-Маиде, 5: 28) и ще бъдете като Хабил. Ще покажете, че най-великата борба е победата на човека над самия себе си (нефс).

Вие ще бъдете Исмаил. Ще бъдете толкова смирени, че ще сте готови да пожертвате дори живота си в името на Аллах. ***“И когато порасна, и започна да ходи с него, той рече: „О, синко мой, сънувах, че трябва да те заколя. Какво ще кажеш?” Рече: „О, татко мой, прави каквото ти е повелено! Ще откриеш, ако Аллах е пожелал, че съм от търпеливите.”*** (ес-Саффат, 37: 102)

Вие ще бъдете Юсуф. Дори „цялата красота” на земята да стои пред вас, няма да я погледнете. ***„И го съблазняваше онази, в чийто дом пребиваваше. Тя залости вратите и рече: „Хайде ела!” Рече: „Опазил ме Аллах! Моят господар се отнасяше добре с мен. Не ще сполучат угнетителите.”*** (Юсуф, 12: 23)

Вие ще бъдете Мерйем в храма. През каквито и трудности да преминава житейският ви път, няма да се отделяте от вярата си.

Ще преобразувате враждата в приятелство и братство, омразата в обич, ще обединявате разделените. Вие ще бъдете добри деца на родителите си, ще отправяте дуа след тях.

Помнете, че вие сте надеждата на ислямския свят. Радвайте се и бъдете щастливи, защото вие сте „вестта” на Мухаммед (с.а.с.), изразена в следния хадис: *„Младежи, които прекарват времето си в служба на Аллах, в съдния ден ще бъдат под сянката на Арш-и аля (Трона).”* (Бухари)

Моля дигнете поглед към михраба срещу вас. Михрабът днес се усмихва, защото вие ще застанете на кям пред него. На куббето са цъфнали рози, защото вие ще правите седжде. Минберът грее от щастие заради срещата си с вас. Днес джамията празнува с вас. Този храм ви очаква винаги с отворени врати.

Скъпи родители!

Нека да показваме обичта и доверието си към младежите, както го правел Хазрети Мухаммед. Да се молим за всеки един младеж – момче или момиче – да станат достойни раби на Аллах и достойни привърженици на Неговия Пратеник. Да се молим за тях в сърцата им да грее пламът на вярата и пътят им да бъде път, посветен на Аллах и служба на исляма и цялото човечество.

Hutbe

31

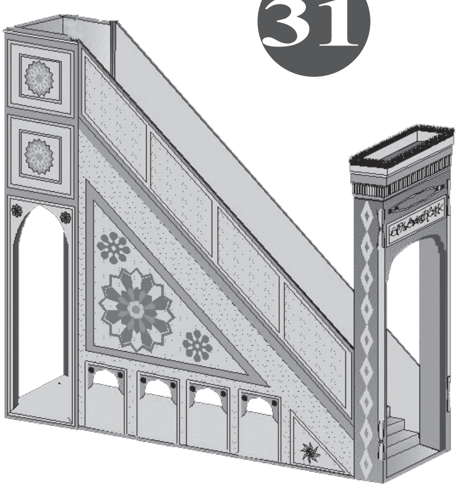

BÜTÜN ÇEŞİTLERİYLE KUMAR BİR FELÂKETTİR

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ
وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ
ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٩٠

Değerli Mü'minler!

İnsana yaratıcısını unutturan, namaz kılmaktan alıkoyan, tembelliğe sürükleyen, çalışma gücünü yok edip, alın teri dökerek helalinden kazanmaktan uzaklaştıran, aile huzurunu, sevgi ve kardeşlik bağlarını kopartan, insanlar arasına kin, nefret ve düşmanlık saçan, haksız bir kazanç yolu olan kumar bütün çeşitleriyle İslam dininde haram kılınmıştır.

Adı ne olursa olsun, para veya kıymetli eşya karşılığı olarak oynanan, iki veya daha fazla kişinin aralarında doğrudan veya dolaylı olarak anlaşma sureti ile bir tarafın kazanacağı, diğer tarafın kaybedeceği şansa dayalı her türlü oyun kumardır ve haramdır. Kumar oynayan kişi başkasının malını yorulmaksızın kolayca elde ettiği için Kur'ân-ı Kerim'de ve hadis-i şeriflerde kumar "meysir" olarak isimlendirilmiştir.

Bu konuda Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyrulmuştur: ***"Ey iman edenler! (İçki, uyuşturucu vb.) Sarhoşluk veren her şey, kumar ve şans oyunları, tapmaya mahsus dikili taşlar ve fal okları ancak şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Çünkü şeytan içki ve kumarla sadece aranıza düşmanlık ve kin sokmak, sizleri Allah'ı anmaktan ve de namazdan alıkoymak ister. Artık bunlara bir son verip vazgeçtiniz değil mi?"*** (el-Maide, 5/90–91)

Aziz Kardeşlerim!

Ayeti Kerime'nin ortaya koyduğu üzere kumar, ferdin hem Rabbiyle, hem çevresiyle, hem de ailesiyle olan ilişkilerinde derin yaralar açan pis bir alışkanlıktır. Kumarda kaybeden kazanana karşı kin, nefret ve intikam duygularıyla dolar. Bazen kaybettiklerini elde etmek için en değerli şeylerini bile masaya koyar. Sonuçta sadece dünyada en çok sevdiklerini değil, ahiretini bile boş bir hırs uğruna kaybeder. Aynı şekilde kazanan kişi de daha fazla kazanma hırsıyla gözlerini hırs ateşiyle köreltir, hak-hukuk, helal-haram düşünmez. Fakat elde ettikleri onun da yüzünü güldürmez. Çünkü kumarın kazananı sadece ve sadece şeytandır.

Değerli Cemaatim!

Kumar yüzünden işlenen cinayetler, kendi canına kıymalar, heba edilen ömürler, sönen yuvalar bu alışkanlığın küçümsenmemesi gerektiğinin en önemli göstergesidir. Bu nedenle piyangosuyla, iddiasıyla, at yarışıyla ve çeşitli bahis oyunlarıyla oynanan her çeşit kumar dinimizce yasaklanmış ve kaçınılması gerektiği ortaya konmuştur.

Allah'a ve ahiret gününe inanan bir mümin kendisinin ve ailesinin rızkını helal yoldan çalışarak elde etmeye çalışmalı, şansa, tesadüfe ve harama bırakmamalıdır. Çünkü Müslüman ömrünü geçici zevkler uğruna tüketen değil; ahiretteki kalıcı zevkler için üreten, kazanca döndürendir. **"Artık bunlara bir son verip vazgeçtiniz değil mi?"** ilahî çağrısına isyan eden değil; **"işittik ve itaat ettik"** diyerek mukabelede bulunandır.

Hutbemi Maide suresinin 92. ayetinin mealiyle bitirmek istiyorum: ***"Öyleyse (ey mü'minler gelin) Allah'a ve Peygamberine itaat edin, onların emir ve yasaklarına aykırı hareket etmekten sakının. Eğer itaat etmezseniz Peygamberimize düşen görevin sadece açık bir tebliğ olduğunu bilin."***

Хутбе

С ВСИЧКИТЕ СИ ВИДОВЕ ХАЗАРТЪТ Е ХАРАМ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ
وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ
ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٩٠

Скъпи мюсюлмани!

Ислямската религия е забранила всички видове хазарт. Защото той поставя човека в положение, че забравя своя Създател, не иска да кланя намаз, тласка го към леност, намалява работоспособността, отдалечава го от честния труд и честната печалба, нарушава семейното спокойствие, отчуждава хората, намалява обичта и всява омраза сред тях.

Под каквото и да е наименование, хазартът, в който се залагат пари или ценни вещи; всякакъв вид игра, при която една от страните ще загуби, се смята за хазарт и е харам. Човекът, който печели от хазарта придобива парите или вещите на друг, без да се е трудил, това в Корана и хадисите на Пейгамбера (с.а.с.) се определя с израза „мейсир”. По темата в Корана е повелено: ***„О, вярващи, виното, играта на късмет, кумирите и стрелите са мръсотия от делото на сатаната. Странете от нея, за да сполучите! Сатаната цели именно да всее между вас вражда и ненавист чрез виното и играта на късмет, и да ви възпре от споменаването на Аллах и от молитвата. Не ще ли престанете?”*** (ел-Маиде, 5: 90-91)

Скъпи братя!

Както се казва в айета, хазартът е лош навик, който наранява отношенията между личността и Създателя му, между личността и обкръжението му, личността и неговото семейство.

Душата на губещия в хазарта се изпълва с омраза и лоши чувства към победителя. Понякога, за да възвърне загубеното залага най-ценните си вещи в нова игра. Следователно става губещ не само тук на земята, но и в отвъдния свят. По същото време пък „победителят” се пристрастява към още повече „победи”. Вече не мисли кое е правилно, кое не е, нито пък за хелял-харам. Обаче тези печалби не го правят щастлив. Защото печелившият от хазарта е единствено и само сатаната.

Скъпи мюсюлмани!

Извършените убийства и самоубийства заради хазарта, пропилените животи са доказателство, че вредата от него не може да не се забележи. Затова религията ни забранява всякакъв вид игра, в която има залагане – тото, лотария, карти, хвърляне на зарове, конни надбягвания, състезания и други.

Този, който вярва в Аллах и в съдния ден, трябва да изкарва прехраната на семейството си по хелял пътища, тоест честно и с труд. Не трябва да остави това на късмета и случайността. Защото мюсюлманинът не е този, който изхабява годините си за „кратки удоволствия”, а този, който, работейки и произвеждайки, изгражда живота си в отвъдния свят. На въпроса на Аллах: „Вече ги изоставихте нали?”, той не е от тези, които се противопоставят, а от смирените, които казват: „Чухме и се подчинихме.”

Искам да завърша днешното хутбе с 92-и айет на сура ел-Маиде от Свещения Коран: ***„Покорявайте се на Аллах, и на Пратеника се покорявайте, и внимавайте! А отметнете ли се, знайте, че дълг за Пратеника ни е само ясно да оповести!”***

Hutbe 32

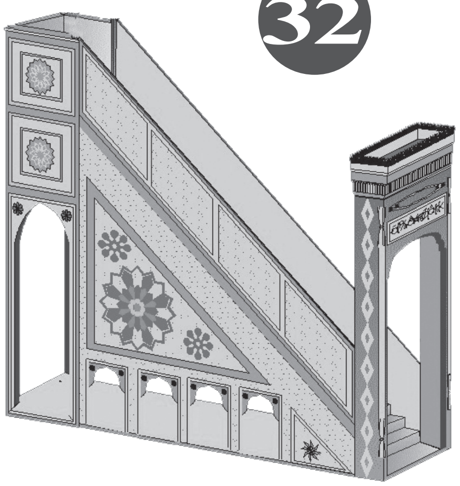

İSLÂMÎ BİR DEĞERİMİZ: EDEB

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ
نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ عَلَيۡهَا مَلَٰٓئِكَةٌ
غِلَاظٞ شِدَادٞ لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ
وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ ٦

Muhterem Kardeşlerim!

Edeb, insanı utanılacak durumlardan koruyan sağlam bir irâde ve vicdan duygusudur. Edeb, kendini tanımakla başlar; haddini bilmekle devam eder. Nitekim irfana ermenin ilk şartı "kendini bilmektir." Bu yüzden eskiden, irfan mektebi sayılan dergâhların giriş kapılarında: "Edeb Yâ Hû" yazardı. Çıkışta ise insan nefsini varlık iddiasından arındırıp tevâzu telkin eden "Hîç" levhası vardı.

Kardeşlerim!

Edebin Yaratan'a, nefse, insanlara ve tüm yaratılmışlara karşı olmak üzere muhtelif boyutları vardır. Yaratan'a karşı edeb, Allah ile birliktelik şuuru demek olan ihsan duygusuyla kendini okumaktır. Ahsen-i takvim sırrını anlamaktır. Yaratan'ın, kendisini gaye varlık olarak yarattığını bilerek ibadetlerini ihlâs ve takva ile tamamlamaktır. Sürekli bizimle olan ve bize şah damarımızdan yakın bulunan Rabbimizin her an huzurunda bulunduğumuz duygusuyla edeb kollamaktır.

Nefse karşı edeb ise nefsin tuzaklarını aşmaktır. Sevgili Peygamberimiz'in yaptığı gibi göz açıp kapayıncaya kadar, hatta daha kısa bir süre nefse râm olmaktan Allah'a sığınıp O'na koşmaktır. Kendini herkes gibi sıradan görmek, üstünlükte asla başkalarıyla yarışmamaktır. İnsanî ilişkilerle nefsanî duyguları birbirine karıştırmamaktır. Kabiliyet ve yetenekleriyle önce kendini gerçekleştirmek, sonra da aşmaktır. Ardından "Müteâl" olana ulaşmaktır. Kendisinin de, mâlik olduğu şeylerin de gerçek sahibinin "Allah" olduğu bilinciyle coşmaktır. Şâirane şöyle haykırabilmektir:

Alan Sen'sin, veren Sen'sin, kılan Sen!
Ne verdinse odur, dahî nemiz var!

İnsanlara karşı edeb de her insanı Rahmân mazharı bir gönül taşıyan varlık olarak görmektir. Eliyle, diliyle ve bedeniyle onu kırmayacak duyguya ermektir. Her insana değer vermektir. Çünkü değer görmenin yolu da değer vermekten geçer. İnsanlarla iyi geçinmek, yük almak, aslâ yük olmamaktır. Yâr olmak, ama bâr olmamaktır. Hased, kibir ve cimrilik gibi nefsânî hasletleri aşarak paylaşan, alçak gönüllü ve cömert olmaktır. Kimseyi incitmemek, kimseden incinmemektir. Dilini kötülüklerden arındırarak güzelliklere alıştırmaktır. Gözünü ve diğer uzuvlarını güzelliklerle buluşturmaktır. Gönlünü herkesle barıştırmaktır. Karşılaştığı çirkinlik ve kötülükleri, tatlı dil ile savuşturmaktır.

Yaratılmışlara karşı edeb ise her varlığı, yaratanı sebebiyle saygın ve değerli görmektir. Canlı cansız her şeyi önemsemektir.

Aziz Kardeşlerim!

Varlık âleminde insan ve şeytandan başka her şey haddini ve hakkını bilmekte; edebe riâyet etmekte ve kâinâtın düzeni bu sâyede devam etmektedir. Nitekim gök cisimleri edebe riâyetleri sebebiyle aydınlık, melekler de edebleri sebebiyle mâsûm ve temizdirler. Gerçekten insanı insan kılan, edeb ve hayâdır.

İçinde yaşadığımız 21. yüzyılda, insan olarak yaşamak, birbirimizin farkına varmak ve gerçek mutluluğu soluklamak için edebe ne kadar muhtaç olduğumuz açıktır. Edeb, yazılı ve sözlü öğretimden çok, örnek olmak suretiyle görerek kazanılan bir değerdir. Bu değerin nesillerimize aktarılması ise hepimizin görevidir. Nitekim Allah Teâlâ'nın ***"canlarımızı ve evlatlarımızı cehennem azâbından korumayı"*** (et-Tahrîm, 66/6) emrettiği âyet-i kerîmenin tefsiri sadedinde Peygamberimiz şöyle buyurmaktadır: *"Hiçbir baba çocuğuna edebden daha değerli bir şey kazandıramaz."* (Tirmizî) Bu âyet ve hadîsi merkeze alan şu şiir de âdetâ bir hayat düstûru gibidir:

Edeb bir tâc imiş nûr-i Hudâ'dan
Giy o tâcı emin ol her belâdan.

Cenâb-ı Hak cümlemize önce kendi zâtına, sonra nefsimize, sonra bütün insanlara ve tüm yaratılmışlara karşı edeble yaşayarak gerçek insanlık sıfatını kazanmayı nasib etsin.

Хутбе

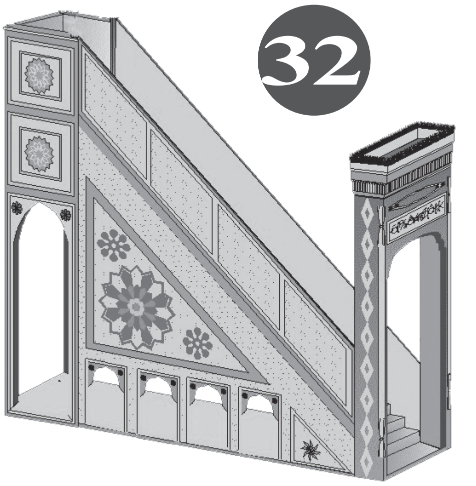

ЕДНА ИСЛЯМСКА ЦЕННОСТ – ЕДЕБ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ
نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ عَلَيۡهَا مَلَٰٓئِكَةٌ
غِلَاظٞ شِدَادٞ لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ
وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ ٦

Скъпи братя!

Едеб е чувството, което предпазва човека да не изпадне в срамни ситуации. Също така е чувството, което се води от съвестта и започва с познаване на себе си. Едеб е първото условие за опознаване на себе си (ирфан). Затова в миналото на входните врати на дервишките обители, смятани за школи по ирфан, пишело: „Едеб Я Ху!..“ (Благоприличие, О, Аллах!..) А на изхода имало табелка с надпис „Хич!“ (Нищо!), което е израз на това, че човекът щом се освободи от „нефса” се превръща в „нищо”.

Братя!

Благоприличието едеб има няколко измерения. Едеб към Създателя, към нефса, към човека и всички създания на Аллах. Едеб към Аллах означава да имаме съзнанието, че постоянно сме с Аллах, че Той ни вижда навсякъде. Човек трябва да знае, че Създателят го е създал като най-висше от всички творения, и знаейки това трябва да върши ибадетите си точно и с богобоязън.

Едеб към душата е човек да преодолее „капаните на егото”. По примера на Пейгамбера (с.а.с.), дори за един миг не бива да се оставяме в ръцете на нефса си, а да се стремим към Него, към нашия Създател. Това също така означава да бъдеш обикновен като всички други, да не се съревноваваш с останалите за „по-високо положение”. Значи още да бъдем внимателни във взаимоотношенията си с другите. Човекът с дадените му умения и дарби първо трябва да „сбъдне себе си”, а после да „преодолее себе си”. След това да достигне до това, което е „Мутеал” (Върховният). Трябва да знае, че той и всичко което притежава, всъщност са притежание на Аллах. Както казва поетът:

„Ти Си вземащият, даващият и създаващият Си Ти, Всичко е това, което си дал, извън него нищо друго няма.”

Едеб към хората означава да виждаме във всеки отделен човек духа, който е проявление на Аллах. Тук трябва да се достигне до това ниво, където няма да наранява друг човек нито с действия, нито пък с думи. Поотделно ще уважава всекиго. Защото, за да получиш уважение, трябва да уважаваш. Да бъдем добри в отношенията си с хората. Да преодолеем завистта, надменността, скъперничеството и да се превърнем в хора споделящи, смирени и щедри. Човек не бива да обижда никого, но и да не се обижда от думите и постъпките на другите. Това е пречистване на езика от злото и привикването му към доброто. Това е среща на очите и всички части на тялото с красотата. Тук човекът е в мир със себе си и всичко останало, което е около него. При среща с нещо зло и грозно, той с блага дума го отстранява.

Едеб към творенията на Аллах – това означава да виждаме всяко творение на Създателя като нещо достойно и ценно. Да уважаваме всички живи и неживи творения на Аллах.

Скъпи братя!

В този създаден свят всичко, освен човека и сатаната, си знае мястото и е в хармония с другите създания. Вселената продължава да съществува по този начин. Небесните тела светят поради изключителната хармония между тях и другите тела; меляикетата са чисти и невинни поради своя едеб. И наистина това, което прави човека човек е неговият едеб.

XXI век има необходимост от едеб, за да можем да живеем като хора, да се признаем взаимно и да вкусим истинското щастие. Това е ценност, която ще се разпространи повече чрез даване на жив личен пример, отколкото чрез четене и учене. А предаването на тази ценност на новото поколение е задача на всички нас. В Корана Аллах повелява: ***„О, вярващи, пазете себе си и своите семейства от огъня, гориво на който са хората и камъните! Там бдят строги и сурови меляикета, които не се противят на Аллах в Неговата повеля към тях и вършат, каквото им се повели.”*** (ет-Тахрим, 66: 6)

А Расулюллах (с.а.с.) в един от своите хадиси като тефсир на този айет е казал: *„Никой родител не може да остави на детето си нещо по-ценно от едеба (благоприличието, благовъзпитанието).”* (Тирмизи)

Всевишният Аллах да ни дари с възможността да бъдем благоприлични първо към Него, после към самите нас, към другите и всички Негови създания.